Zpravodaj

Československého ústavu zahraničního

2026

Duben
Květen
Červen

Pozvání na besedu v Československém ústavu zahraničním 20. dubna přijal nový německý velvyslanec v České republice, J. E. Dr. Peter Reuss.

V červnu zaslal ČSÚZ za pomoci českého velvyslanectví v Záhřebu do Chorvatska dvě skříně na výtvarné potřeby pro Mateřskou školu Ferdy Mravence v Daruvaru.

Mimořádná předpremiéra v ČSÚZ

Za účasti předsedy Senátu PČR Miloše Vystrčila a předsedy parlamentu Moldavska Igora Grosu, který byl v České republice na oficiální návštěvě, se 22. června v Československém ústavu zahraničním uskutečnilo první veřejné promítání televizních reportáží, které diváci ČT znají pod názvem „Postřehy odjinud".

Účastníci promítání, kteří do Československého ústavu zahraničního (ČSÚZ) přišli na pozvání moldavské velvyslankyně v ČR Gabriely Moraru a předsedkyně ČSÚZ Hany Hlaváčkové měli možnost v předpremiéře shlédnout čtyři části třináctidílného seriálu Postřehy odjinud, který televizní štáb – redaktor Petr Voldán, člen ČSÚZ, dramaturg Karel Bělohlavý, kameraman Pavel Rojíček a režisér Jaroslav Večeřa – natočil v Moldavsku.

Přítomné, mezi nimiž byli kromě členů a přátel ČSÚZ také bulharský velvyslanec Dantcho Dobrinov Mitchev a jeho rumunská kolegyně Maria-Antoaneta Barta a příslušníci moldavské komunity v ČR, přivítala Hana Hlaváčková a seznámila je s historií a současnou činností ČSÚZ, který spolupracuje se spolky Čechů v zahraničí a pomáhá zajišťovat co nejkvalitnější vzdělání dětí v českých školách v zahraničí. Autoři televizních reportáží poděkovali paní velvyslankyni, která jim při přípravě seriálu o Moldavsku poskytovala všemožnou pomoc a dala k dispozici své kontakty. Televizní štáb tak mohl plánovaných 13 dílů natočit za 16 dnů a v malém Moldavsku, zemi s necelými třemi miliony obyvatel, najezdit bez problémů téměř čtyři tisíce kilometrů. Dostali se i tam, kde své stopy zanechali Češi. V malé vesnici Holuboje nebo Holubinka, jak by se dal přeložit její název, na jihu Moldavska našli hřbitov s českými jmény na náhrobních deskách, krajanské muzeum s českými časopisy a notovými party, pamětní desku na jednom z domů připomínající sokola Josefa Seidla, českého učitele tělocviku, který působil v Kišiněvě a založil v Moldavsku fotbal i obyvatele vesnice, který na ně promluvil česky a prozradil, že jeho předkové pocházeli z Brna.

Dramaturg Karel Bělohlavý přiblížil přítomným cyklus „Postřehy odjinud" jako celek. Připomněl, že vznikl už v roce 1993, tedy před téměř čtvrt stoletím a nedáv-

no televize odvysílala tisící díl. Štáb natáčel v 77 destinacích a reportážemi a fejetony přiblížil divákům jejich zajímavosti. V Moldavsku natočili například jeden díl seriálu věnovaný knížeti Štěpánovi (1457–1504), který byl pro Moldavsko něco jako Karel IV. pro Čechy, jiný díl přibližuje práci vesnického řemeslníka, který vyrábí karnevalové masky a dodává je na slavný karneval v Benátkách, další seznamuje s apiterapií atd. atd. Petr Voldán, kterého kolegové představili jako jednoho z nejlepších autorů, který je podepsaný pod patnácti třináctidílnými seriály reportáží z cyklu, zdůraznil, že cílem bylo ukázat českým občanům zajímavosti cizích zemí a život lidí v nich a možná jim tak dodat chuť zajet se tam podívat osobně. Pro Moldavsko, které je považováno za nejchudší evropskou zemi s vysokou nezaměstnaností, by tak rozvoj turistiky mohl přinést nové pracovní příležitosti.

Jestli se to podařilo, posoudí televizní diváci, nicméně už teď mohl předseda moldavského parlamentu Igor Grosu celému štábu poděkovat za dobrou práci a předat Petru Voldánovi Diplom s poděkováním od moldavského parlamentu. Moldavský host pak dostal upomínkové předměty od České televize Ostrava a pozval všechny přítomné k návštěvě Moldavska. ***Hebr***

Na snímku zleva předseda Senátu Miloš Vystrčil, předsedkyně ČSÚZ Hana Hlaváčková, dramaturg Karel Bělohlavý, kameraman Pavel Rojíček, doc. Ivana Bozděchová, předseda moldavského parlamentu Igor Grosu, bulharský velvyslanec Dantcho Dobrinov Mitchev, moldavská velvyslankyně Gabriela Moraru a redaktor Petr Voldán.

Návštěva z Chorvatska

Víc než tři desítky členů Svazu Čechů v republice Chorvatsko navštívily v sobotu 18. dubna Československý ústav zahraniční, který s krajany v Chorvatsku spolupracuje už víc, než tři desetiletí. V posledních letech se tyto jarní návštěvy staly tradicí a slouží k podrobnému informování o činnosti Svazu a Českých besed v Chorvatsku i k přátelskému pobesedování.

Na svých třídenních víkendových zájezdech krajané z Chorvatska v čele s předsedkyní Svazu Čechů Anou-Marií Štrumlovou Tučkovou a poslancem chorvatského parlamentu Vladimírem Bílkem navštěvují pravidelně parlament ČR, kde se letos setkali s předsedou Senátu Milošem Vystrčilem a předsedou zahraničního výboru Poslanecké sněmovny Radkem Vondráčkem, Ministerstvo zahraničních věcí, kde je přijal zvláštní zmocněnec pro krajanské záležitosti Jiří Krátký, a ČSÚZ, kde je přivítala předsedkyně Hana Hlaváčková, místopředseda Tomáš Doležal a členové správního výboru Světlana Zvolánková a Ladislav Skopal. Velkým překvapením bylo, že si sem s nimi přišla pohovořit i chorvatská velvyslankyně v ČR Liljana Pancirov a předsedkyně mandátového a imunitního výboru sněmovny PČR Helena Válková.

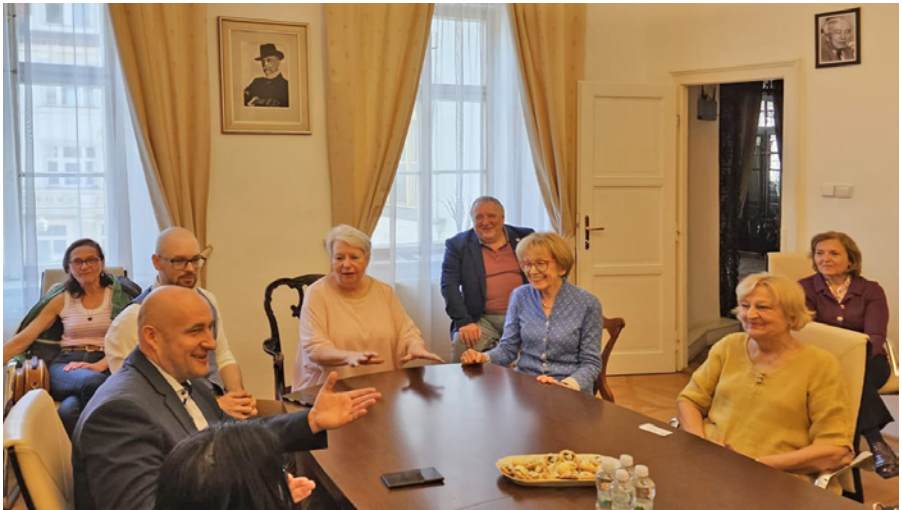

Hosté seznámili přítomné s aktuálními událostmi ve Svazu Čechů, zejména se zahájením provozu v přistavěné části budovy mateřské školy Ferdy Mravence v Daruvaru, na jejímž vybavení se podílel ČSÚZ a informovali o průběhu prací na přístavbě mateřské školy v Končenici, na něž ČSÚZ přislíbil finanční příspěvek. Poděkovali také za dárek z ČSÚZ – molitanový parník s terapeutickými míčky, který v lednu přivezl do Daruvaru nový český velvyslanec Petr Gandalovič.

Někteří krajané byli v ČSÚZ poprvé a předsedkyně Hana Hlaváčková je seznámila s téměř stoletou historií instituce a jejími současnými aktivitami. Zavzpomínalo se také na počátky spolupráce Svazu Čechů s ČSÚZ v rámci humanitární pomoci, kterou Československo poskytlo Chorvatům ve válce za nezávislost v roce 1991, a na tehdejší předsedkyni Svazu Lenku Janotovou. Setkání tedy proběhlo ve velmi pozitivním přátelském duchu, k čemuž přispěla i paní velvyslankyně, která velice ocenila velký přínos spolupráce s ČSÚZ pro krajany v Chorvatsku a zvlášť vyzdvihla práci předsedkyně ČSÚZ.

Hebr

Beseda s německým velvyslancem

Pozvání na besedu v Československém ústavu zahraničním 20. dubna přijal nový německý velvyslanec v České republice, J. E. Dr. Peter Reuss, který v Praze působí od října 2025.

Na úvod svého vystoupení pan velvyslanec poděkoval za pozvání a prohlásil, že Prahu zná z několika soukromých návštěv a že je zde šťastný. Vztahy České republiky s Německem označil za velmi dobré, a to i přes minulost, která oba národy zatěžovala. Obě země jsou ekonomicky úzce spjaty, o čemž svědčí celá řada investic německých firem v ČR. Jako poslední jmenoval novou lokalitu společnosti Mercedes-Benz v Chebu, která bude s tisícem zaměstnanců vyrábět nákladní vozidla s roční kapacitou 25 tisíc vozů. Zrovna tak Škoda Auto je možno považovat za příkladnou investici a spolupráci obou zemí, protože tato společnost je v současnosti nejziskovějším členem („cash cow“) koncernu Volkswagen. 80% jejího obratu jde do zemí EU. Problémem pro všechny evropské automobilky je samozřejmě silná konkurence z Číny, která se v posledních desetiletích vypracovala na vysokou technologickou úroveň, zejména, ale nejen, v oblasti automobilů na elektrický pohon. Česká republika je pro Německo důležitým partnerem a pan velvyslanec se v této souvislosti pozitivně vyjádřil o stávající české vládě, jejíž členové komunikují velice otevřeně při diskusích o aktuálních tématech a jsou kdykoli k dispozici pro konstruktivní hledání řešení současných problémů, jako jsou vysoké ceny ener-

gií, aktuální situace v souvislosti s válkou v Perském zálivu, válkou na Ukrajině, spontánní a málo předvídatelná rozhodnutí amerického prezidenta a ostatní nepříjemné události. Z výše uvedených důvodů je podle pana velvyslance třeba, aby se Evropa více semkla dohromady při společných projektech v oblasti obrany (např. při výrobě vojenské techniky), ale i v oblasti civilní ekonomiky. V této souvislosti zmínil, že některá rozhodnutí a některé projekty Evropské komise nejsou cílená na další rozvoj, zatímco by bylo třeba se zaměřit na podstatná témata, týkající se všech členů EU. Je také nutné se osamostatnit od závislosti na USA, Číně a více spolupracovat. Pan velvyslanec se dotknul i plánovaného a aktuálně intenzivně diskutovaného sjezdu Sudetských Němců v Brně. Zdůraznil, že je třeba se dívat do budoucnosti a rozvíjet další kontakty mezi ČR a Německem ve všech oblastech společenského a hospodářského života. Podle jeho názoru žádný sudetský Němec nemá zájem se vrátit a nárokovat si cokoliv a tento sjezd by v žádném případě neměl jakkoliv zatížit vztahy obou zemí. Po vystoupení pana velvyslance následoval blok otázek a odpovědí. K otázce smlouvy mezi EU a státy Mercosur pan velvyslanec poukázal na to, že Evropa sama o sobě je příliš malá, aby mohla z vlastních zdrojů pokrýt veškeré potřeby. Vzhledem k tomu, že USA jsou v posledních letech nevyzpytatelné (např. cla na výrobky z EU) a Rusko jako partner problematické, je třeba hledat nové a solidní partnery a přátele.

Na dotaz týkající se budoucnosti pan velvyslanec odpověděl, že to nejdůležitější pro další vývoj země a společnosti jsou děti a proto je třeba se věnovat jejich efektivnímu vzdělávání na všech úrovních a maximálně je podpořit. Jedině tak je možné udržet atraktivitu vlastní země pro budoucnost. Velice rychle toto pochopila Čína, která do vzdělávacího systému investuje obrovské prostředky, což se projevuje v již zmíněném technologickém pokroku. Na otázku spolupráce ČR a Německa v oblasti ekonomiky, zejména výzkumu a vývoje pan velvyslanec konstatoval, že spolupráce obou dvou zemí je na dobré úrovni, v ČR jsou zastoupeny všechny významné německé instituty, které spolupracují s českým prostředím. Samozřejmě je ale možné tuto spolupráci ještě více rozvíjet.

Ohledně dalšího rozvoje jaderné energetiky v Německu (SMR – malé modulární reaktory) pan velvyslanec odpověděl, že je to velmi citlivé téma poté, co Německo vystoupilo z jaderného programu. Vzhledem k aktuální energetické situaci je ale třeba vyzdvihnout výhody této oblasti, zejména blízkost ke spotřebiteli a vypracovat koncept možného rozvoje.

Nedávné negativní vyjádření šéfa Rheinmetall ohledně ukrajinských dronů označil pan velvyslanec za nepochopitelné a chybné. Právě naopak, Ukrajina získala za dobu současné války cenné zkušenosti ve výrobě této techniky a aktuálně jedná s německými firmami o spolupráci.

K dotazu na možnosti vývoje společného bojového letounu mezi Francií a Německem pan velvyslanec zopakoval nutnost společného postupu a spolupráce při vývoji a výrobě podobných produktů. Namísto drahých (a částečně zastaralých) letounů F35 by bylo i pro ČR lepší a výhodnější zakoupení evropského letounu. Evropa potřebuje méně systémů, na jejichž výrobě se mohou podílet různé členské

státy. Za aktuální situace je velmi dobrá příležitost tímto způsobem spolupracovat, protože trh je zcela vyprodán a poptávka je vysoká.

Na dotaz rozdílných pozic různých politických stran (např. Piráti, Zelení) v ČR a v Německu pan velvyslanec uvedl příklad výsledku nedávných voleb ve spolkové zemi Bádensko-Württembersko. V této tradiční průmyslové zemi si naděje na výhru dělala strana CDU (Křesťansko-demokratická strana Německa), která má mnohem blíže k průmyslu, než tomu je u strany Zelených. Její volební preference tomu také dlouhou dobu nasvědčovaly, nakonec ale o 0,5% zvítězila strana Zelených v čele se svým kandidátem, a to z důvodů, že tento kandidát (Cem Özdemir) spojil ekologická témata s potřebami a tématy hospodářství.

Na závěr besedy předala předsedkyně ČSÚZ, paní Hana Hlaváčková, panu velvyslanci odznak pamětního stříbrného lva.

Návštěva velvyslankyně Moldavské republiky v ČSÚZ

O tom, že Čechy a Moravany můžeme najít prakticky všude ve světě, psal ve své básni Král Lávra už ve druhé polovině 19. století Karel Havlíček Borovský. Dnes, podle statistických údajů, žije po celém světě přibližně 2 až 2,5 milionu lidí, kteří se hlásí k českému původu či národnosti. Největší komunita, zhruba 1,7 milionu jich je v USA, v Evropě jsou větší komunity v Británii (asi 80 tisíc), Německu (asi 60 tisíc), Rakousku (cca 48 000) a na Slovensku, ale Češi jsou i v Austrálii, asijských zemích a také v malé Moldavské republice sousedící s Rumunskem a Ukrajinou, která má velký zájem o spolupráci s Českem.

Jednat o tom přišla do Československého ústavu zahraničního 14. dubna velvyslankyně Moldavské republiky J. E. Gabriela Moraru. S předsedkyní ČSÚZ Hanou Hlaváčkovou hovořily o součinnosti při prezentaci televizních reportáží o Moldávii, které natočil člen ČSÚZ Petr Voldán. Řeč přišla logicky i na krajany.

Do Moldávie přišlo asi sto českých rodin už kolem roku 1880. Na jihu země založili vesnici Novograd, později přejmenovanou na Holuboje, která má dnes kolem tisíce obyvatel, z nichž je asi 80 českého původu. Většina z nich mluví česky tak, že si s nimi můžete bez obtíží popovídat. Od roku 2004 v obci působí kulturně historický krajanský spolek Novograd, jehož předsedou je Ivan Lauda, který se stará o udržování českého jazyka a kultury.

Ve třicátých letech 20. století založili Češi v obci českou školu, kterou z Československa finančně podporoval Spolek Komenský a také tehdy nově založený Československý ústav zahraniční. Na stavbu školní budovy v Holuboji v roce 1937 daroval ústav 6.000 korun a dalších 12.000 korun zapůjčil. Krajané za to byli velice vděční, jak vyplývá z děkovného dopisu, který ústav dostal v roce 1937.

Dnes ve škole, která je již moldavská, existuje speciální třída zařízená jako typická učebna v české škole, kterou předseda spolku nechal vybavit moderním nábytkem a českými učebnicemi a zpěvníky. Kolem patnácti dětí od šesti do deseti let a asi dvanáct dětí od deseti do patnácti let se v ní učí češtinu. O prázdninách je jezdí vyučovat čeští studenti. Zájem o češtinu je v Moldavské republice značný, protože její znalost umožňuje najít práci v ČR.

Prezentace televizních reportáží Petra Voldána v ČSÚZ byla dohodnuta na 22. června.

Hebr

Červnové setkání přispěvatelů na projekty pro krajany

V malostranské restauraci Luka Lu podporovatelky Československého ústavu zahraničního Tijany Diorem se 4. června uskutečnil přátelský večer, kde se členové ČSÚZ měli možnost sejít s předními přispěvateli na projekty pro krajany a hosty z Parlamentu ČR, či ministerstev, s nimiž ČSÚZ spolupracuje. Vedení ČSÚZ, který zanedlouho, v roce 2028 oslaví už sté výročí svého založení a po celou dobu existence podporuje české krajany ve světě a šíří dobré jméno České republiky, tímto neformálním setkáním chtělo mimo jiné poděkovat výše uvedeným za dlouholetou finanční podporu a seznámit je s projekty plánovanými na letošní rok.

Přátelské setkání zahájili předsedkyně ČSÚZ Hana Hlaváčková a Ing. Roman Lenner, který je nejen členem ČSÚZ a jedním z jeho dlouholetých sponzorů, ale i hostitelem večera. Hana Hlaváčková poděkovala přítomným za účast a za práci pro ústav a donátorům za dary, bez kterých by ČSÚZ nemohl uskutečňovat svou

činnost ve prospěch krajanů, jejich dětí a šíření českého jazyka ve světě. Poté seznámila s projekty, na něž ČSÚZ na žádost krajanských spolků v zahraničí chce shromáždit finanční prostředky, aby bylo možné je v letošním roce realizovat. Půl milionu je potřeba na částečnou rekonstrukci hygienických zařízení v Masarykově škole ve Svaljavě na Ukrajině, o něco méně než čtvrt milionu na nové kroje tanečního souboru Marjánka Školského spolku Komenský ve Vídni, 300 tisíc korun na didaktické pomůcky a nábytek do nově přistavěné části budovy mateřské školy v Končenici v Chorvatsku, 150 tisíc Kč na metodika k posouzení kvality českých učebnic pro dvoujazyčné vzdělávání dětí v zahraničí ředitelky České školy bez hranic v Londýně Zuzany Jungmanové, 400 tisíc na pedagoga pro volnočasové aktivity ve školách Školského spolku Komenský ve Vídni, 42 tisíc Kč na technické vybavení české redakce Rádia Daruvar v Chorvatsku a další finanční prostředky pro spolek České kořeny na projekt Hudba bez hranic, pro Komenského akademický klub v USA na vydávání časopisu Komenius a na naučné zájezdy žáků České základní školy J. Růžičky do ČR. Členka správního výboru doc. Ivana Bozděchová seznámila účastníky také s projektem antologie moderní české povídky, která by mohla sloužit krajanům při výuce českého jazyka, a požádala o přispění na její vydání.

Večer proběhl v neformální a přátelské atmosféře, účastníci se vzájemně poznávali a vyměňovali si informace o sobě, své práci a budoucích plánech. Prostředí, kvalita gastronomie a nádherný červnový večer jenom zvýraznily úspěch celé akce, jejímž smyslem bylo poděkovat všem, kteří Československému ústavu zahraničnímu svou podporou umožňují plnit jeho poslání, tedy pomáhat krajanům v zahraničí zdokonalovat vzdělávání v češtině jejich dětí a šířit dobré jméno České republiky ve světě.

red

V ČSÚZ předáno rodině Strnadů ocenění Školského spolku Komenský ve Vídni

Už od roku 1872 Češi, kteří přicházeli za prací do Vídně, důsledně pečují prostřednictvím svého krajanského spolku s názvem Školský spolek Komenský o uchování českého jazyka a kultury. Díky tomu jejich děti mají možnost ve Vídni absolvovat vyučování v češtině od mateřské školy po maturitu. Krajané ve Vídni si proto vysoce váží těch, kteří se v průběhu historie zasloužili o udržení existence a rozvíjení těchto škol navzdory všem historickým peripetiím. Jedním z nich byl František Strnad, který se po vytvoření Československé menšinové rady v Rakousku v roce 1925 stal jejím tajemníkem a byl zvolen starostou charitativního spolku České srdce. Dlouhá léta pracoval i ve Školském spolku Komenský a ve 30. letech stanul v jeho čele. Zasloužil se mimo jiné i o zmapování života Čechů v Rakousku od poloviny 19. století a zejména problémů i úspěšných období českých škol ve Vídni. Zemřel v roce 1967.

Jeho nejmladší syn Ing. Jaroslav Strnad a vnuk PhDr. Jaroslav Strnad PhD. přišlí 21. května do Československého ústavu zahraničního převzít Pamětní plaketu a diplom jako ocenění toho, co rodina Strnadů v průběhu uplynulého století vykonala ve prospěch krajanů v Rakousku.

Ocenění mu předala předsedkyně ČSÚZ Hana Hlaváčková, která je zároveň místostarostkou Školského spolku Komenský ve Vídni. Poděkovat za práci pro krajanskou komunitu přišla i Mgr. Michaela Burdková z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy ČR, která se podílí na zajištění spolupráce s krajanskými školami v zahraničí. Ing Jaroslav Strnad, který letos v březnu oslavil sté narozeniny, se pak na besedě s několika členy ČSÚZ rozpovídal o svém dlouhém nevšedním životě.

Narodil se ve Vídni, kde až do roku 1941 chodil do české školy Školského spolku Komenský. Pak ale byla budova školy zabrána pro německou armádu a vyučování zrušeno. Žáci mající českou, tehdy tedy protektorátní státní příslušnost měli ale možnost odjet dostudovat v Protektorátu Čechy a Morava. Jaroslav využil této možnosti a Spolek Komenský mu zařídil v Praze ubytování v konviktu v Dejvicích. Pak byl ale i konvikt zabrán pro německou armádu. Jaroslav měl štěstí, že v Praze byli jeho bratři a mohl bydlet u nich. Dostudoval v Praze na Vinohradech, ale těsně před maturitou byli studenti povoláni na pracovní úřad a hrozilo jim totální nasazení. Naštěstí Jaroslava nevybrali a mohl odmaturovat. Tím jeho problémy ovšem neskončily. Po maturitě odjel do Vídně, kde se o něj také hned zajímal pracovní úřad a poslal ho pracovat do podniku Knorr, kde zůstal do konce války. Byl zařazen jako poslíček a měl rozvážet po Vídni víno. V té době, od září 1944 až do konce března 1945 spojenci Vídeň bombardovali. Zejména ty okresy, kde byl průmysl. Poslední nálet byl kobercový a Jaroslav viděl, jak bomba zasáhla protější dům v ulici, kde bydlel. Naštěstí všichni z jeho rodiny vyvázli živí a zdraví. Hned po osvobození pak jel do Prahy zapsat se na vysokou školu. Podařilo se mu zařadit se ještě do letního semestru na Vysoké obchodní škole, kterou pak vystudoval.

Následovaly dva roky vojny, brigáda v lese, práce figuranta u zeměměřičů a nakonec začal pracovat jako účetní v Meoptě. Pak přešel do Výzkumného ústavu strojírenské technologie, odkud se v roce 1980 dostal do VÚ financí, kde pracoval až do důchodu v roce 1990.

Ing. Jaroslav Strnad vzpomínal i na repatriaci Čechů z Rakouska v roce 1946. Do ČSR se tehdy přestěhovalo asi 11 tisíc českých Vídeňáků. Československá vláda je, stejně jako repatrianty z jiných zemí, posílala hlavně do vesnic či malých měst v pohraničních oblastech. Ale problém byl v tom, že v mnoha případech šlo o živnostníky, kteří potřebovali k úspěšnému výkonu svého řemesla město s větší koncentrací obyvatel.

To všechno o svém životě, životě své rodiny, ale hlavně o životě krajanské menšiny v Rakousku a Školského spolku Komenský ve Vídni si budeme moci přečíst ve sborníku, který pan Strnad sepisuje na základě svých prožitků ale zejména údajů z deníků a zápisků svého otce. Účastníci nevšedního setkání s dvěma zástupci rodiny Strnadů mu popřáli pevné zdraví a brzké dokončení knížky, na kterou se začali těšit.

Na snímku zleva tajemnice Božena Zychová, Ing. Jaroslav Strnad, za ním jeho syn PhDr. Jaroslav Strnad PhD., předsedkyně ČSÚZ Hana Hlaváčková a členka správního výboru PhDr. Helena Briardová

Událo se v ČR

3. – 6. dubna 2026 – O Velikonocích se v Praze konal největší halový házenkářský turnaj na světě – Prague Handball Cup. Účastnilo se ho celkem 824 dětských a mládežnických týmů z 24 zemí, které během čtyř dnů v 56 halách po celé Praze sehrály 2965 utkání.

8. dubna 2026 – Zhruba osmnáct procent obyvatel ČR ve věku 21 – 74 let je bez partnerského vztahu. Bez partnerky je 16 procent mužů, počet singl žen je ještě o pět procent vyšší. Vyplývá to z výsledků výzkumu, na kterém spolupracují brněnská Masarykova univerzita a pražská Univerzita Karlova. Zhruba dvě třetiny nezadaných uvádějí, že vztahy aktivně nevyhledávají, ale nebrání se jim. Jen 7 procent mužů a 18 procent žen říká, že o vztah prostě nestojí.

9. dubna 2026 – Italský prezident Sergio Mattarella, kterého doprovázela jeho dcera Laura, se při své dvoudenní návštěvě České republiky sešel na Pražském hradě se svým českým protějškem Petrem Pavlem a jeho manželkou. 10. dubna se Mattarella sešel s předsedy Poslanecké sněmovny a Senátu PČR.

9. dubna 2026 – Prezident Petr Pavel se na Pražském hradě sešel s nově jmenovaným pražským arcibiskupem Stanislavem Přibylem. Schůzka měla seznamovací charakter a byla příležitostí k nastavení spolupráce, uvedla prezidentská kancelář.

13. dubna 2026 – Česko disponuje silným obranným průmyslem a inovacemi, ale zaostává v rychlosti politického rozhodování a operační flexibilitě. Uvádí to výroční zpráva bezpečnostního institutu Globsec, která hodnotila bojovou připravenost deseti států východního křídla NATO. Nejúspěšnější jsou podle Globsecu Finsko s Estonskem, dále Polsko a Litva, Česko je spolu s Lotyšskem ve středu skupiny. Na poslední místa řadí experti Slovensko, Maďarsko a Bulharsko.

16. dubna 2026 – Generální tajemník Severoatlantické aliance Mark Rutte jednal v Praze s premiérem Andrejem Babišem. Česko pochválil jako spolehlivého partnera. Babiš uvedl, že česká vláda považuje závazky vůči NATO za důležité a udělá vše pro to, aby je splnila. S Rutem si domluvili, že jejich týmy si vymění údaje o českých výdajích na obranu a jejich podílu na HDP.

17. dubna 2026 – V Praze byl slavnostně otevřen nový most přes Vltavu**.** Nese název Dvorecký most a slouží městské hromadné dopravě včetně tramvají, cyklistům a chodcům. Vede z pomezí Hlubočep a Smíchova na levém břehu řeky do Podolí na pravém břehu. Je to v pořadí už 19. most, který v Praze spojuje oba břehy Vltavy.

20. dubna 2026 – Turnov – městečko v srdci Českého ráje bylo již podruhé vyhodnoceno jako místo, kde se v ČR nejlépe žije. Tzv. index prosperity regionů bere v úvahu velký počet sportovišť a dalších možností využití volného času, dobrou dopravní obslužnost, kvalitu restaurací a také čistotu města, kde žije necelých 15 tisíc obyvatel.

24. dubna 2026 – Na sjezdu KDU-ČSL v Ostravě zvolili delegáti nového předsedu. Jediným kandidátem byl jihomoravský hejtman Jan Grolich (41). Hlasovalo pro něj 233 z 266 hlasujících delegátů. Ve svém vystoupení zdůraznil, že ambicí lidovců musí být změna stylu tuzemské politiky. Vedení strany bylo také značně

omlazeno. Prvním místopředsedou byl zvolen poslanec Benjamin Činčila (30), dalšími místopředsedy pak poslanci František Talíř (33), Monika Brzesková (49), Václav Pláteník (36) a plzeňská zastupitelka Libuše Hubáčková (39).

24. dubna 2026 – Na dvoudenním sjezdu Českomoravské konfederace odborových svazů v Praze zvolili delegáti předsedou znovu Josefa Středulu. Už v prvním kole dostal 90 ze 176 možných hlasů. ČMKOS jako největší odborová centrála v zemi zastupuje 1,5 milionu zaměstnanců a podle předsedy chce usilovat o výraznější růst jejich výdělků. Středula zdůraznil, že ČR by měla rozhodně opustit model podřízené subdodavatelské ekonomiky.

25. dubna 2026 – Během ceremonie v katedrále sv. Víta usedl do křesla symbolizujícího arcibiskupský stolec nový pražský arcibiskup Stanislav Přibyl (54). Jeho nástupu do čela arcidiecéze předcházel liturgický průvod z arcibiskupského paláce a rozezněl se největší zvon České republice Zikmund. Dosavadní litoměřický biskup převzal úřad po Janu Graubnerovi. Inaugurace se zúčastnil prezident Petr Pavel s manželkou Evou, předseda Poslanecké sněmovny Tomio Okamura a další politici.

28. dubna 2026 – Češi pijí stále méně alkoholu. Loni zkonzumovali nejméně piva za posledních 60 let – 121 litrů na osobu. Každý dospělý vypil o osm půllitrů méně, než v roce 2024. Nicméně Česko zůstává pivní velmocí. Tuzemské pivovary vloni uvařily téměř 20 milionů hektolitrů piva. Pivovarnický výrobní řetězec podle svazu pivovarů každoročně odvádí na daních 29 miliard korun a zaměstnává přes šedesát tisíc lidí.

2. května 2026 – Sté narozeniny oslavila světoznámá loutka Hurvínka. V roce 1926 jej v Plzni vytvořil řezbář Gustav Nosek pro divadlo loutkáře Josefa Skupy. Brzy se stal populárním fenoménem nejen v Československu, ale i za hranicemi. Se svým divadelním otcem Spejblem procestoval od padesátých let 20. století, zejména díky dlouholetému řediteli loutkového divadla Spejbla a Hurvínka Miloši Kirschnerovi, prakticky celý svět.

3. května 2026 – V Praze se konaly hlavní oslavy sto třiceti pěti leté existence rozhledny na Petříně zvané malá Eifelovka. Je totiž pětkrát menší, než ta pařížská. Její stavbu prosadili členové Klubu českých turistů, kteří se v Paříži v roce 1889 inspirovali tehdy právě otevřenou Eifelovou věží. Ocelovou konstrukci zhotovili čeští hutníci po vzoru té pařížské během rekordních čtyř týdnů a celá stavba byla připravena pro Jubilejní zemskou výstavu, která se konala od května do října 1891.

3. května 2026 – Herečka s nejdelší aktivní filmovou kariérou na světě Jiřina Bohdalová oslavila 95. narozeniny. Podle České knihy rekordů její filmová dráha trvá již přes 84 let, přičemž první roli natočila již v roce 1936. Celkem účinkovala ve více než 220 filmech. Její činnost byla mnohokrát oceněna. Je nositelkou státního vyznamenání Řád bílého lva I. třídy za mimořádné zásluhy o stát v oblasti umění, Medaile Za zásluhy, v roce 1985 dostala titul zasloužilá umělkyně, v roce 2011 Cenu Thálie za celoživotní dílo a mnohokrát zvítězila v televizních anketách popularity.

3. května 2026 – V Plzni vyvrcholily Slavnosti svobody připomínající, že město v květnu 1945 osvobodila armáda amerického generála George S. Pattona. Městem projel konvoj tří stovek vojenských historických vozidel a zúčastnili se i dva američtí váleční veteráni – Joseph Thurmondt, který před pár dny oslavil stovku a o rok starší Gideon Kantor.

4. května 2026 – Finský prezident Alexander Stubb jednal v Praze s prezidentem Petrem Pavlem. Shodli se na tom, že bez ohledu na to, kdy a jak skončí konflikt na Ukrajině, Rusko zůstane nejvážnější bezpečnostní výzvou pro Evropu. Shodli se také na potřebě transformace NATO a posílení jeho evropské části, aby byla schopná nahradit nyní dominující USA.

5. května 2026 – Na konferenci „Evropa jako úkol" na Pražském hradě podpořil finský prezident Alexander Stubb rozšíření Evropské unie o státy západního Balkánu a další země včetně Ukrajiny. Podle Stubba je teď pro takové rozhodnutí příležitost v rozmezí pěti příštích let. Při jednání s premiérem Andrejem Babišem pak hovořili i o zdravotnictví, kde Finsko je špičkou v oblasti prevence.

8. května 2026 – Pražský Vítkov se stal dějištěm hlavní vzpomínkové akce k 81. výročí konce druhé světové války v Evropě. Prezident Petr Pavel a další politici zde položili věnce jako připomínku válečných obětí.

11. května 2026 – Vláda schválila jmenování Jakuba Landovského vládním zmocněncem pro plnění závazků vůči NATO.

12. května 2026 – Uctěním památky skladatele Bedřicha Smetany na Vyšehradském hřbitově a večerním uvedením jeho symfonických básní Má vlast v podání Symfonického orchestru Českého rozhlasu, který letos slaví 100 let existence, byl zahájen festival Pražské jaro. Festival měl letos na programu 41 koncertů.

17. května 2026 – V Terezíně na místě nacistického koncentračního tábora se konala pietní akce u příležitosti 81. výročí konce 2. světové války. Na národním hřbitově položili květiny příslušníci politické reprezentace ČR v čele s prezidentem Petrem Pavlem, diplomaté a skauti. Zúčastnila se i pamětnice Michaela Vidláková, která byla do Terezína odvedena i s rodiči jako šestiletá. Předseda Ústavního soudu Josef Baxa varoval před zkreslováním historie.

21. května 2026 – V Brně začal festival Meeting Brno, v jehož rámci se poprvé na českém území uskutečnilo setkání Sudetoněmeckého krajanského sdružení.

21. května 2026 – Letošní ročník bezpečnostní konference Globsec byl zahájen v Praze za účasti kolem 1800 zástupců několika desítek zemí. Prezident Petr Pavel v úvodním projevu zmínil tři úzce propojená témata: silnější evropský pilíř v rámci NATO, bližší spolupráci NATO a EU a strategický význam podpory Ukrajiny v probíhajícím konfliktu s Ruskem. Ministr průmyslu Karel Havlíček (ANO) na fóru varoval, že Unie kvůli regulacím ztrácí konkurenceschopnost.

25. května 2026 – V Brně vyvrcholilo setkání sudetských Němců, kteří poprvé v historii konali svůj sjezd v České republice. Přijel i šéf Sudetoněmeckého krajanského sdružení Bernd Posselt, bavorský premiér Markus Söder a stovky potomků Němců odsunutých z Československa po 2. světové válce. Proti sjezdu přišly protestovat tisíce lidí, které podpořil i exprezident Miloš Zeman. Sudetští Němci byli do Brna pozváni organizátory festivalu Meeting Brno a záštitu nad akcí převzal

prezident Petr Pavel, který bavorského premiéra přijal na Pražském hradě. Ministr zahraničí Petr Macinka či ministryně financí Alena Schillerová tuto skutečnost podrobili kritice.

25. května 2026 – Koncertem na Střeleckém ostrově v Praze začal již 28. ročník festivalu Khamoro. V následujících šesti dnech nabídl sedm koncertů různých žánrů a dvě desítky doprovodných akcí. Mezi nejvýznamnější tradičně patřil průvod účastníků centrem Prahy s téměř třemi stovkami tanečníků. Smyslem festivalu je propojovat romskou menšinu s ostatními prostřednictvím umění.

30. května 2026 – Na sjezdu v pražském Top Hotelu byl zvolen nový předseda Komunistické strany Čech a Moravy. Po europoslankyni Kateřině Konečné, která ze zdravotních a rodinných důvodů už nekandidovala, povede stranu dosavadní mluvčí Roman Roun, který ve druhém kole porazil Milana Krajču. Místopředsedy byli zvoleni Petr Šimůnek a Milan Krajča.

30. května 2026 – Delegace amerických veteránů 2. světové války v čele s Arnoldem Strauchem, kterému je 105 let, a stoletým Harrym Humasonem, který se účastnil osvobození Volar na Prachaticku, navštívila Prahu. Na besedě na žižkovské radnici popisovali své válečné zážitky. Besedě předcházela spanilá jízda konvoje vojenských vozidel z druhé světové války Prahou.

5. června 2026 – Poslanci zvolili čtvrtou místopředsedkyni Poslanecké sněmovny. Stala se jí nominantka hnutí STAN Barbora Urbanová. Vedení dolní komory Parlamentu je tak kompletní. Dále poslanci zvolili Jindřicha Rajchla (SPD) šéfem sněmovní vyšetřovací komise ke korupční kauze Dozimetr.

5. června 2026 – Ve druhém kole sněmovní volby porazila právnička kanceláře veřejného ochránce práv Eva Kostolanská někdejší zmocněnkyni pro lidská práva Kláru Laurenčíkovou. Stane se tak novou ombudsmankou. Ve funkci nahradí Stanislava Křečka.

8. června 2026 – Bývalý premiér a eurokomisař Vladimír Špidla podal na ministerstvu vnitra žádost o registraci nové strany s názvem Nová sociální demokracie. Strana má sjednotit bývalé členy ČSSD či SOCDEM. K podání žádosti bylo třeba dodat petici s tisícem podpisů a stanovy vznikajícího subjektu. Sběr podpisů v ulicích zahájila Nová sociální demokracie 1. května.

12. června 2026 – V prvním čtvrtletí letošního roku počet obyvatel ČR klesl asi o 19 800 na 10,896 milionu. Oznámil to Český statistický úřad. Lidí v zemi ubylo stěhováním a nízkou porodností. Vystěhovalo se zhruba 36 500 lidí a přistěhovalo se pouze 29 200. Zemřelo 30 100 obyvatel a narodilo se pouze 17 500 dětí. Porodnost klesá pátým rokem po sobě.

15. června 2026 – V pražské katedrále sv. Víta začaly slavnosti předání nových varhan. S myšlenkou na jejich vybudování přišel v roce 2012 tehdejší pražský arcibiskup, kardinál Dominik Duka. Ve své španělské dílně varhany zhotovil německý stavitel Gerhard Grenzing. Pořízení nových varhan přišlo na 160 milionů korun, přičemž většina peněz se vybrala ve veřejné sbírce. Nástroji při zahajovacím koncertu a mši na slavnosti jeho probouzení požehnal bývalý pražský arcibiskup Jan Graubner.

15. a 16. června 2026 – Jubilejní 65. ročník atletického mítinku Zlatá tretra se konal v Ostravě. Fanouškům atletiky nabídl množství hvězdných výkonů a rekordů**.** Největší pozornost na sebe strhl americký sprintér Noah Lyles. Na netradiční trati 150 metrů předvedl fantastický výkon 14.67 sekundy a vytvořil nový světový rekord. Česká reprezentantka Lurdes Gloria Manuel si na trati 400 metrů doběhla pro nový osobní rekord 49.74. Na osmistovce žen dominovala Švýcarka Audrey Werro, která časem 1:54.45 překonala rekord mítinku.

19. června 2026 – Na Masarykově okruhu v Brně začala největší sportovní událost roku – třídenní Moto Grand Prix České republiky. V královské kategorii Velké ceny zvítězil znovu Španěl Marc Márquez před Japoncem Ai Ogurou a Francescem Bagnalou z Itálie. V závodě Moto2 vybojoval český závodník Filip Salač třetí místo. Na prvním skončil Španěl Ivan Ortola, na druhém jeho krajan David Alonso z Kolumbie. Závodům přihlíželo 171 230 diváků.

25. – 28. června 2026 – V jihomoravské Strážnici se konal 81. ročník Mezinárodního folklorního festivalu. Hlavní část festivalu se zaměřila na tanec jako paměť v pohybu a nabídla řadu významných pořadů, soutěží a výstav v zámeckém parku, amfiteátrech i místním skanzenu. Strážnický festival pořádá státní příspěvková organizace Národní ústav lidové kultury.

27. a 28. června 2026 – Na mnoha místech v České republice padly teplotní rekordy. Nejvyšší teplota byla naměřena v Doksanech v Ústeckém kraji, a to 41,9 stupňů Celsia. Byly tak překonány dosavadní čtyřicetistupňové rekordy z let 1983, 2012, 2021 a 2022.

30. června 2026 – Prezident Petr Pavel na Pražském hradě jmenoval nového náčelníka generálního štábu generálporučíka Ing. Miroslava Hlaváče, který střídá dosavadního šéfa armády armádního generála Ing. Karla Řehku. Náčelník generálního štábu je nejvyšší vojenská funkce v zemi, odpovídá za velení, připravenost a rozvoj ozbrojených sil. Je hlavním vojenským poradcem ministra obrany a vlády. Miroslav Hlaváč symbolicky převzal funkci od svého předchůdce při oslavách Dne ozbrojených sil na pražském Vítkově. Dosavadní šéf armády předal bojový prapor generálního štábu.

Hebr

Kulatá a polokulatá výročí v krajanském kalendáři – květen, červen, červenec 2026

1. května 1891 – před 135 lety – vyšel v Chicagu v USA poprvé „Denní hlasatel", časopis věnovaný zájmům lidu československého v Americe. Od července 1892 kromě tohoto deníku vycházel ještě dvakrát týdně „Hlasatel". „Denní hlasatel" vyšel naposledy 7. prosince 1994. O něco později vycházel dvakrát měsíčně „Nedělní hlasatel", který však také zanikl. V roce 1998 zemřel Josef Kučera junior, který vedl vydávání po svém otci. Po jeho smrti se snažila určitou dobu vést redakci jeho manželka Růžena, ale „Nedělní hlasatel" neudržela.

1. května 1951 – před 75 lety – byl v Mnichově v Německu zahájen stálý provoz Rádia Svobodná Evropa (Radio Free Europe). Programovým ředitelem českého vysílání byl Pavel Tigrid. Jeho nadřízeným v New Yorku byl Ferdinand Peroutka. Stanice vznikla jako společný projekt českých, slovenských a amerických demokratů. Úkolem stanice bylo bořit režimní informační monopol ve vlasti. Svobodná Evropa pomáhala udržovat paměť národa, jeho kulturní dědictví, duchovní tradice a hodnoty, vědomí sounáležitosti se západní Evropou a demokratických kořenů Československa. Své posluchače posilovala v naději, že Češi a Slováci budou opět svobodni. Po listopadu 1989 se české a slovenské vysílání přeneslo do vlasti.

3. května 1911 – před 115 lety – byl českými krajany ve Vídni v Rakousku založen „Tamburašský spolek Adria".

6. května 1926 – před 100 lety – se ve Vranově nad Ťoplou narodil **Anton Šepítko.** Byl Slovák, ale v politickém a státním smyslu Čechoslovák. Pevně věřil ve společnou státnost, za kterou se nekompromisně angažoval. Vzdělání získal na reálném gymnáziu v Martině a potom na Lékařské fakultě Komenského univerzity v Bratislavě (1945 až 1948). V roce 1948 odešel do Francie, kde pokračoval ve studiu medicíny na Sorbonně v Paříži. Po založení Rádia Svobodná Evropa v roce 1951 přesídlil do Mnichova a zastával tam místo tajemníka prvního slovenského spoluředitele Michala Múdreho. Zanedlouho se stal redaktorem československého oddělení Svobodné Evropy. Pod pseudonymem Ján Havran působil hlavně v programu Panoráma a ve vysílání pro mládež.

9. května 1896 – před 130 lety – se ve Voticích narodil diplomat a žurnalista **Karel Erban**. V roce 1919 vstoupil do služeb zpravodajské sekce Ministerstva zahraničních věcí ČR. Poté pracoval jako tiskový přidělenec československého velvyslanectví v Káhiře. V letech 1927 až 1930 byl vicekonzul v Indonésii. V roce 1938 byl povolán zpět do Prahy, ale po březnu 1939 odešel do Holandska a zapojil se do odboje. Po obsazení Holandska nacisty se přeplavil do Velké Británie, kde pokračoval ve zpravodajské službě. Únor 1948 ho zastihl v Praze, ale pak odešel znovu do Holandska. Po založení Rádia Svobodná Evropa se přestěhoval do Mnichova a stal se jeho redaktorem. Psal mezinárodní komentáře. Po odchodu do důchodu se usadil v USA, kde napsal svoje paměti. Zemřel 15. listopadu 1969 v Tusconu v USA.

11. května 2001 – před 25 lety – zemřel ve Stuttgartu v Německu český pedagog a filozof, **prof. PhDr. Josef Kratochvíl-Baby**. „Baby" bylo jedním z jeho

pseudonymů. Narodil se 31. prosince 1914 v rodině s bohatými kulturními tradicemi. Za druhé světové války byl aktivním členem odbojové organizace „Obrana národa". Po válce byl vyznamenán Čs. válečným křížem I. stupně, Čs. Medailí Za zásluhy II. stupně a Čs. Medailí Za chrabrost. Byl zakladatelem českých škol v exilu. Ve spolupráci s dr. Alicí Masarykovou a dalšími založil školy v Norsku, Německu a v uprchlických táborech. Připravil a vydal na šedesát učebnic českého jazyka, slabikářů, dějepisu a dalších odborných knih. Od roku 1952 působil v americké zpravodajské službě ve skupině vedené generálem Františkem Moravcem. Přispíval do rozhlasových stanic Svobodná Evropa a Hlas Ameriky. V roce 1954 byl hlavním náčelníkem československého exilového Skauta-Junáka. Byl děkanem a proděkanem Filozofické fakulty Ukrajinské univerzity v Mnichově, na které přednášel od roku 1954. Dále přednášel na Vysoké škole technické v Hohenheimu a na univerzitě ve Stuttgartu. Věnoval se problematice zoopsychologie a zoosociologie spolu s nositelem Nobelovy ceny prof. Konrádem Lorenzem. Razil pro tyto obory pojmenování etologie. Za svou práci a další činnosti byl oceněn řadou vyznamenání a zahraničních cen. Je nositelem československého exilového „Řádu M. R. Štefánika". V roce 2001 obdržel čestné občanství města Brna a státní vyznamenání „Za zásluhy", které mu udělil Václav Havel in memoriam. 17. září 2009 mu byla v Brně na Šilingrově náměstí na domě č. 2/01 odhalena pamětní deska.

14. května 1316 – před 710 lety – se narodil **Karel IV**., nejslavnější český panovník, který se jako první Čech stal i císařem Svaté říše římské. Byl synem českého krále Jana Lucemburského a Elišky Přemyslovny. Jako dítě jménem Václav byl za dramatických okolností odvezen do Francie. V roce 1334 se vrátil jako Karel, na svou dobu mimořádně vzdělaný. Hovořil francouzsky, německy, italsky, latinsky, ale na první místo prý kladl vždy češtinu. V témže roce jej otec Jan Lucemburský jmenoval moravským markhrabětem. Za časté otcovy nepřítomnosti – jako správce země v mnohém překračoval svá regulemi daná mocenská oprávnění, což čas od času vyvolávalo panovníkovu nelibost. V podstatě lze období 1337 až 1346 považovat za etapu lucemburského dvojvládí, během níž došlo v roce 1344 k významnému založení pražského arcibiskupství. Zlomovým se stalo léto 1346. Karel byl jako protikandidát Ludvíka Bavora zvolen králem Svaté říše římské. O pár týdnů později zahynul jeho otec Jan Lucemburský v bitvě u Kresčaku. Karel – čtvrtý římský a první český panovník toho jména – dosedl na český trůn a musel být svým odhodláním i schopnostmi připraven přijmout na svou hlavu nově k tomu účelu zhotovenou svatováclavskou korunu. Měl před sebou více než třicetiletou vladařskou éru, kterou zužitkoval nejlépe, jak bylo v daných podmínkách možno. Nejlépe ve prospěch svazku Koruny české – jak vybudované soustátí pojmenoval. Značného rozšíření teritoria českého státu dosáhl nikoli zbraněmi, ale diplomacií, tvořením taktických koalicí a rozumně volenými sňatky, z nichž každý měl za důsledek připojení dalšího území. Za Karlova panování do značné míry vládl v zemi klid, což umožňovalo hospodářský, sociální i kulturní rozvoj. Praha se tehdy stala významným centrem a hrdým sídelním městem nejen českého krále, ale i krále římského, z něhož se v roce 1355 stal císař. Sedmým dubnem 1348 je datován dekret o založení Pražské univerzity, první na sever od Alp, která podle vzoru pařížské Sorbonny měla čtyři

fakulty: artistickou (filozofickou), právnickou, teologickou a lékařskou. Současně bylo založeno Nové Město pražské. Započalo se se stavbou nového kamenného mostu a hradu Karlštejn. V roce 1356 se završila jednání o Zlaté bule Karla IV., která určovala vztah českých zemí k říši, přičemž tento dokument představoval základní zákoník, užívaný ve Svaté říši římské až do počátku 18. století. Výtkou mu může být snad jen to, že svému synovi Václavu IV. umetl cestu k moci tak dokonale, že jeho následník i přes své vzdělání nebyl schopen řešit žádnou z těžkostí, které se jemu osobně i celé zemi postavily do cesty.
Římský císař a český král Karel IV. uměl skoro vždy vítězně vzdorovat vladařským problémům, ale 29. listopadu 1378 jej porazil zápal plic. Ze čtyř žen, jež pojal za manželky – Blanka z Valois, Anna Falcká, Anna Svídnická, Alžběta (Eliška) Pomořanská – ho přežila jen ta poslední, která byla matkou šesti Karlových dětí.

15. května 1871 – před 155 lety – se v Luži narodil politik a pedagog **Jaroslav Svatoš**. Absolvoval Moskevskou univerzitu a během svého pobytu v Gruzii (do roku 1925) byl ředitelem Obchodní akademie a Dívčího gymnázia v Tbilisi. V roce 1918 se stal předsedou Čechoslovácké národní jednoty. V roce 1921 se stal prvním honorárním konzulem ČSR na území Sovětského svazu. Od roku 1925 byl ředitelem Ruského reformního reálného gymnázia v Praze. Zemřel 22. července 1932 v Praze.

15. května 1901 – před 125 lety – byl ve městě Lesterville v Jižní Dakotě v USA založen krajanský spolek „Karel Jonáš". Karel Jonáš byl významným Čechoameričanem. Narodil se 30. října 1840 v Malešově u Kutné Hory. Do Ameriky přišel v roce 1863 a stal se redaktorem časopisu „Slávie". Kromě toho sestavil několik česko-anglických slovníků a učebnic české gramatiky pro krajany. Začal vynikat jako výborný řečník a přidal se v politice na stranu demokratů. V roce 1876 vyhrál volbu na místo radního v Racine. V letech 1878 až 1880 byl předsedou městské rady. V roce 1880 byl zvolen senátorem Wisconsinu. V roce 1885 byl jmenován americkým konzulem v Praze. Češi v Americe i Češi ve vlasti si to považovali za velikou čest. Proto si jeho jméno vypůjčil i shora uvedený krajanský spolek v Americe. Karel Jonáš byl osobním přítelem Vojty Náprstka.

16. května 1806 – před 220 lety – se v Herboticích u Lanškrouna narodil **Josef L. Lešikar**, jeden z prvních českých usedlíků v Texasu v USA. Dětství prožil v Napajedlech u Uherského Hradiště. Byl vyučen krejčím. Po roce 1848 značná část Čechů a Moravanů odešla do Ameriky a zejména do Texasu. Mezi nimi byla početná rodina Lešikarova. Usadili se v městečku Nový Ulm. Když popisoval Lešikar počátky své rodiny v této Bohem zapomenuté a otrokářské zemi, zmínil se o útrapách, kterými rodina prošla za občanské války, do které se Josef L. Lešikar nechtěně zamíchal. Stal se akcionářem společnosti, která začala vydávat v St. Louis české „Národní noviny", a jejím hlavním agentem pro Texas. Představoval si, že půjde o noviny nepolitické a neutrální, ale to se nepodařilo. Noviny stranily Unii a Abrahamu Lincolnovi, a tím se Lešikar stal pro své okolí antiotrokářem, což se nelíbilo jeho „bílým" americkým sousedům, ani početným německým usedlíkům, kteří na bavlníkových plantážích honili „černé" do práce. Tři Lešikarovi synové museli do války na straně konfederace. Nejmladší syn před mobilizací uprchl do Mexika, kde

zemřel. Ostatní válku přestáli a rodina se mohla těšit z míru a prosperity. Lešikar si také dopisoval se spisovatelkou Boženou Němcovou, povzbuzoval ji v době, kdy jí bylo nejhůř, a zval do Ameriky. Kdyby se mu podařilo ji pro vystěhování přesvědčit, dnes bychom o ní psali jako o slavné české krajance v USA. Josef L. Lešikar zemřel 21. října 1887.
V roce 1997 byli tehdejší předseda ČSÚZ Jaromír Šlápota a ředitel Josef Kolínský v texaském Beltonu na konferenci Společnosti pro vědy a umění. Při té příležitosti je ve městě Temple přijali představitelé krajanského sdružení „Slovanská podporující jednota státu Texas". V té době byl prezidentem sdružení Howard B. Leshikar, jeden z potomků Josefa L. Lešikara.

16. května 1931 – před 95 lety – se narodila slavná československá krasobruslařka **Alena (Ája) Vrzáňová**. Svou sportovní kariéru začala v Ostravě, kde získala první titul mistryně republiky. V roce 1948 nastoupila cestu krasobruslařské hvězdy, když na mistrovství Evropy získala bronzovou medaili. V roce 1949 to byla již stříbrná medaile a na mistrovství světa dokonce medaile zlatá. V roce 1950 získala zlatou medaili i na mistrovství Evropy. Po mistrovství světa v roce 1950 zůstala ve Velké Británii a posléze v USA. Ve Spojených státech se věnovala krasobruslení v lední revui a byla trenérkou. Svou vlast začala pravidelně navštěvovat až po roce 1989. O svém životě napsala knihu „Na bruslích do světa". Byla členkou Československé společnosti pro vědy a umění, spolku Američtí přátelé České republiky a předsedkyní Mezinárodního koordinačního výboru zahraničních Čechů. Zemřela 30. července 2015 v New Yorku.

21. května 1991 – před 35 lety – bylo v Lucku na Ukrajině založeno „Sdružení Čechů Matice volyňské".

23. května 1991 – před 35 lety – zemřel v Los Angeles v USA Robert Sladký. Narodil se 4. září 1917 v České Kubici u Domažlic. Doma se vyučil nástrojařem a pak pracoval v plzeňských Škodových závodech. Po válce se v roce 1945 s rodinou přestěhoval do Karlových Varů, kde pracoval v nádražních strojírnách. V roce 1949 se rozhodl pro emigraci. Pronajal si autobus a kromě rodiny v něm převezl přes hranice dalších šestatřicet osob, většinou zahraničních vojáků a důstojníků. Po strádání v německých uprchlických táborech se v roce 1950 dostal s rodinou do Austrálie, kde se těžce prosazovali. Po osmi letech se jim podařilo přesídlit do Kalifornie v USA, kde se Robert Sladký stal aktivním členem Sokola.

26. května 1876 – před 150 lety – zemřel v Praze národní buditel, politik a historik **František Palacký**. Z úcty k jeho životu a dílu byl nazván „otcem národa". Narodil se 14. června 1798 v Hodslavicích na Moravě v rodině evangelického učitele a kazatele. Studoval na latinské evangelické škole v Trenčíně a na evangelickém lyceu v Bratislavě, které ukončil v roce 1818. V Bratislavě se seznámil s Pavlem Josefem Šafaříkem. Potom působil jako učitel v uherských šlechtických rodinách. V roce 1823 se přestěhoval natrvalo do centra českého obrozeneckého života, do Prahy. Zde začal publikovat první historické práce, byl pověřen vedením Časopisu českého muzea a jmenován historiografem Českého království (1831). Po sňatku s Terezií Měchurovou byl zajištěn i hmotně a mohl se věnovat svému celoživotnímu dílu – sepsání Dějin národu českého v Čechách i v Moravě, kde zpracoval udá-

losti od nejstarších dob až do roku 1526. V revolučním roce 1848 se stal politickým představitelem českého národa, jeho konzervativního křídla. Proklamoval nutnost zachování Rakouska, ale jako federace. Prosazoval spolupráci slovanských národů, které měly v monarchii početní převahu (austroslavismus). Obával se sjednoceného Německa. Předsedal Slovanskému sjezdu v Praze a byl považován za vůdce českých poslanců na zasedání Ústavodárného sněmu ve Vídni a později v Kroměříži. Po porážce revoluce se stáhl z veřejného života a věnoval se opět historii. Po uvolnění bachovského absolutismu byl jmenován členem panské sněmovny, ale v politickém vedení národního a později staročeského tábora jej stále více nahrazoval jeho stoupenec a zeť František Ladislav Rieger. Na osobnost Františka Palackého vzpomínají i krajané, zvláště pak ve Vídni, kde působil.

31. května 1991 – před 35 lety – zemřela ve Vancouveru v Kanadě **Marie Krajinová**, která zasvětila život úsilí o obnovu svobody a demokracie ve vlasti. Narodila se 4. června 1906 v Tasově u Velkého Meziříčí. Vyšší dívčí školu studovala v Brně a v Praze, kde nějakou dobu vyučovala. Od mládí byla nadšenou sokolkou. Byla manželkou dr. Vladimíra Krajiny, univerzitního profesora, politika a předního činitele domácího odboje za druhé světové války. Ve válečných letech, kdy její manžel pracoval v ilegalitě, byla vězněna v Praze v Petschkově paláci a na Pankráci, poté v Terezíně a v nacistickém táboře pro ženy v Ravensbrücku. V roce 1948 s manželem emigrovali. Po kratším pobytu ve Velké Británii se přestěhovali do Kanady, kde byl Vladimír Krajina jmenován profesorem biologie a botaniky na univerzitě ve Vancouveru. Marie Krajinová byla činná v Československém sdružení, organizovala bazary, z jejichž výtěžků byly peněžitými dary podporovány chudé rodiny československých uprchlíků, zvláště v uprchlických táborech. Až do svých 82 let pracovala v nemocnici jako dobrovolná pracovnice a všestranně pomáhala českým emigrantům. Za návštěvy Prahy v roce 1990 doprovázela svého manžela na Pražský hrad, kde prezident Václav Havel vyznamenal Vladimíra Krajinu Řádem Bílého lva.

3. června 1801 – před 225 lety – se do učitelské rodiny s bohatými hudebními tradicemi narodil v Oslicích u Hradce Králové pozdější dirigent a skladatel **František Škroup**. Od mládí miloval hudbu a divadlo. Po absolvování gymnázia v Hradci Králové studoval v Praze práva, ale společně s přáteli literáty překládal libreta cizích oper do češtiny a vytvářel repertoár pro česky zpívaná představení. V roce 1823 založil v Praze českou operní družinu, která si vzala za úkol provozovat česká operní představení. Na libreto básníka J. K. Chmelenského složil první českou operu „Dráteník“, která měla premiéru 2. února 1826. Dále následovaly opery „Oldřich a Božena“ a „Libušin sňatek“. V roce 1827 byl Škroup jmenován druhým kapelníkem Stavovského divadla a v roce 1837 se stal jeho prvním kapelníkem. Nesmrtelnost mu zajistila hudba k frašce J. K. Tyla (1808 až 1856) „Fidlovačka aneb žádný hněv a žádná rvačka“, ve které při premiéře konané 21. prosince 1834 poprvé zazněla píseň slepého žebráka „Kde domov můj“, která se v roce 1918 stala českou státní hymnou. Škroup byl výborným dirigentem a za svého působení ve Stavovském divadle nastudoval mnoho klasických oper, složil předehry i scénickou hudbu k některým hrám a fraškám. V roce 1857 dostal po neshodách s ředitelem

divadla výpověď. Z finančních důvodů odešel v roce 1860 do Holandska, kde se stal kapelníkem opery v Rotterdamu. Zde 7. února 1862 zemřel.

3. června 1926 – před 100 lety – se v Plzni narodil český publicista a prozaik **Jiří Hochman**. Za války se vyučil truhlářem, hned po válce odmaturoval. Po vojenské základní službě pracoval jako redaktor časopisu Obrana lidu, dále jako redaktor Rudého práva a v letech 1968 a 1969 v týdeníku Reportér. Jako zahraniční zpravodaj působil ve Švýcarsku, Francii, Alžíru, Číně, USA a na Kubě. Po roce 1969 nemohl vykonávat novinářskou práci. Vystřídal řadu manuálních zaměstnání a na začátku sedmdesátých let byl rok a půl vězněn. V roce 1974 se z Československa vystěhoval do USA, kde přednášel na univerzitě ve státě Ohio. Z prozaického díla Jiřího Hochmana jsou známá především „Kronika místodržení v Čechách", „Český happening" či „Jelení Brod". Jiří Hochman zemřel 12. února 2012 v Palm Coast na Floridě v USA.

7. června 1916 – před 110 lety – se v Brně narodil český publicista **JUDr. Vladimír Fleischer**. Studoval na právnické fakultě a na akademii múzických umění v Brně, ale studia dokončil až po druhé světové válce. Poté pracoval na ministerstvu zahraničního obchodu jako obchodní přidělenec v New Yorku. Po únoru 1948 na funkci rezignoval a odmítl se vrátit do vlasti. Nastoupil do rozhlasové stanice Hlas Ameriky a postupně pracoval v New Yorku, Mnichově a ve Washingtonu D. C., působil též v Indii a v letech 1967 až 1974 byl válečným zpravodajem vietnamské války v Saigonu. Za tuto činnost byl vyznamenán americkým a vietnamským řádem. Po návratu do USA působil jako zástupce ředitele International Motion Picture and TV Service. Sedm let byl předsedou washingtonské pobočky Československé národní rady americké a členem jejího výboru v ústředí v Chicagu. Byl členem a funkcionářem Společnosti pro vědy a umění a Sokola. Zemřel 21. ledna 1984 ve Washingtonu.

13. června 1926 – před 100 lety – zemřel ve Woodville na Novém Zélandu český malíř **Bohumil Lindauer**. Narodil se 5. ledna 1839 v Plzni, vystudoval malířskou akademii ve Vídni, ale po studiu se vrátil do Čech. Živil se malováním obrazů pro kostely. V roce 1873 se rozhodl odcestovat do ciziny. Usadil se na Novém Zélandu, kde pracoval jako fotograf. Po pěti letech se usadil v Aucklandu a věnoval se malbě, nejčastěji portrétům novozélandských domorodců. Svá díla vystavoval na britské koloniální výstavě v Londýně a na světové výstavě v St. Louis v USA v roce 1904. Dnes je považován za jednoho z nejvýznamnějších představitelů novodobého novozélandského výtvarného umění. Jeho díla jsou především v Auckland Art Gallery. Dva portréty domorodců vlastní Náprstkovo muzeum v Praze.

14. června 1891 – před 135 lety – se v Kostelci nad Orlicí narodil významný představitel předválečného i poválečného exilu **JUDr. Ladislav Feierabend**. Vystudoval právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze a další vzdělání si doplnil ve Švýcarsku a Anglii. Pracoval v republikánské straně jako přední činitel agrárnického družstevnictví, v roce 1934 byl jmenován předsedou Československé obilní společnosti. V letech 1938 a 1939 byl ministrem zemědělství druhé republiky a stejnou funkci vykonával i v protektorátní vládě generála A. Eliáše. Byl zapojen do domácího odboje, ale v roce 1940 emigroval do Francie, aby se zapojil do českoslo-

venského zahraničního odboje. V letech 1941 až 1945 byl ministrem financí londýnské exilové vlády. Jeho podpisy nesly i první československé poválečné peníze vytištěné v Anglii. Po osvobození se stal členem národně socialistické strany. Po únoru 1948 se rozhodl pro emigraci. Odešel do Velké Británie a posléze do USA, kde se stal redaktorem Hlasu Ameriky. Napsal také rozsáhlé paměti o svém exilu za války, o období 1945 až 1948 i o svém druhém odchodu do exilu. Zemřel 15. srpna 1969 v USA.

14. června 1916 – před 110 lety – se v Martinicích u Votic narodil básník a prozaik **Pavel Javor (vlastním jménem Jiří Škvor)**. Po maturitě v Benešově v roce 1935 nastoupil na právnickou fakultu Univerzity Karlovy v Praze, kde v roce 1945 získal doktorát. Doktorát filozofie pak získal v roce 1960 v kanadském Montrealu. Po roce 1948 žil nejprve v Německu, pak v Anglii, kde pracoval jako redaktor BBC ve vysílání pro Československo. Poté se odstěhoval do Montrealu, kde se v roce 1962 stal profesorem na univerzitě českého a slovenského jazyka. Jako básník a prozaik je zastoupen v antologiích exilových autorů „Neviditelný domov" a „Almanach české zahraniční poezie". V roce 1967 vydal autobiografický román „Kus života těžkého". Zemřel 22. ledna 1981 v Montrealu.

17. června 1956 – před 70 lety – zemřel v Paříži ve Francii zakladatel ústředního velení Obrany národa, náčelník Vojenské správy Československého národního výboru v Paříži, ministr československé exilové vlády v Londýně, hlavní velitel československé branné moci, armádní generál **Jan Sergej Ingr**. Narodil se 2. září 1894 ve Vlkoši u Hodonína. V roce 1913 jako jednoroční dobrovolník sloužil u pěšího pluku v Brně, v roce 1914 odjel na frontu a při jedné bojové akci byl postřelen. Po vyléčení se vrátil na frontu, ale v roce 1915 padl do zajetí. V roce 1916 nastoupil u náhradního praporu Československé střelecké brigády v Borispolu. V roce 1917 se zúčastnil bitvy u Zborova. V září 1917 se přihlásil k odjezdu na západní frontu a dostal se do Francie. V červnu 1918 se zúčastnil v sídle Československé národní rady v Paříži jednání o další organizaci československých vojenských jednotek ve Francii. Na konci srpna 1918 se zúčastnil bitvy u Doss Alto v Itálii. V prosinci 1918 se vrátil do vlasti v hodnosti kapitána italských legií. Nadále zůstal vojákem z povolání. V roce 1934 měl již hodnost brigádního generála. Na výzvu prezidenta dr. Edvarda Beneše odešel v roce 1939 přes Polsko do Velké Británie, kde se zapojil do organizování československého zahraničního odboje. Na konci července 1939 odjel do Francie, kde v Paříži zřídil při československém velvyslanectví vojenskou kancelář. V roce 1945 byl obviněn ze zločinu velezrady, ale nebylo nic prokázáno a soud byl zastaven. Později na přímluvu prezidenta Beneše byl povýšen na armádního generála a jmenován československým velvyslancem v holandském Haagu. Po únoru 1948 na úřad rezignoval, odjel do Anglie a poté do Washingtonu v USA. Na schůzi Rady svobodného Československa v roce 1949 byl pověřen řízením zpravodajské organizace III. odboje.

18. června 1986 – před 40 lety – zemřel v Bad Oyenhausenu v Německu **MUDr. Jiří Kolominský**. Narodil se 16. prosince 1925 v Praze. Lékařství začal studovat v Bratislavě a od roku 1946 pokračoval na Univerzitě Karlově v Praze. Poté pracoval jako asistent v kardiologickém ústavu ve Františkových Lázních. V roce

1958 byl jmenován ředitelem ve Výzkumném ústavu balneologickém v Mariánských Lázních. V roce 1968 začal v Karlových Varech organizovat skauting, ale po srpnu 1968 odešel do exilu. Usadil se jako lázeňský lékař v Bad Oyenhausenu. V roce 1975 stál u založení Československého skautu, v roce 1984 se stal členem evropské rady a náčelníkem československých skautů v západní Evropě.

19. června 1941 – před 85 lety – zakázaly protektorátní úřady činnost spolku „Domovina zahraničních krajanů" při Národní radě české, s níž v březnu po zákazu činnosti splynul Československý ústav zahraniční. Předsedou Domoviny byl Ing. Jindřich Žilka a bývalý předseda ČSÚZ dr. Jan Auerhan byl jedním z místopředsedů. Oba jmenovaní skončili v době „heydrichiády" na německých popravištích.

21. června 1921 – před 105 lety – se v Praze narodil básník, spisovatel, publicista a diplomat **Ivo Fleischmann**. Studoval na francouzském reálném gymnáziu v Praze. Spolu s kolegy zahájil vydávání Mladé fronty. Od roku 1946 pracoval v Paříži na československém zastupitelském úřadě. Po odvolání v roce 1950 působil na ministerstvu kultury. Od roku 1956 byl redaktorem Literárních novin. V roce 1964 byl opět vyslán jako kulturní rada do Paříže, ale vystoupil z diplomatických služeb a požádal o azyl. Fleischmann napsal desítky statí do francouzského a českého exilového tisku, vydal dva romány ve francouzštině a vyučoval dějiny české literatury na Ecole des Langues. Zemřel 7. července 1997 v Paříži.

26. června 1921 – před 105 lety – byla v Gorné Orechovici v Bulharsku založena tělocvičná jednota Sokol, první na území Bulharska.

27. června 1906 – před 120 lety – se v Brně narodil spisovatel a novinář **JUDr. Vladimír Kučera**. Současně se studii na právnické fakultě pracoval v redakci časopisu „Den" (později přejmenovaném na „Národní obrodu"), kde byl později šéfredaktorem. Byl redaktorem časopisu „Orel" a členem předsednictva ústředí československého Orla jako jednatel. V roce 1948 byl zatčen a po propuštění z vazby utekl do exilu. Z rakouského uprchlického tábora odejel do USA. V Lincolnu se stal profesorem češtiny na univerzitě, napsal řadu českých knih a učebnic. V angličtině vydal knihu o významných osobnostech českého národa. Vybudoval archiv dokladů o životě Čechů a Slováků v Americe. Zemřel 3. srpna 1988 v Lincolnu.

2**9. června 1921** – před 105 lety – byl v chorvatském Osijeku založen **„Československý svaz v Království SHS"**. Ustavující shromáždění se konalo ve dnech 28. a 29. června a spolek měl pracovat ve prospěch českých a slovenských spolků a asi 140 tisíc krajanů v celé Jugoslávii. Prvním sídlem spolku byl Novi Sad, prvním předsedou krajan Ludovít Mičátek a prvním místopředsedou MUDr. František Smetánka, v té době předseda České besedy v Záhřebu. Od roku 1922 Svaz vydával týdeník „Jugoslávští Čechoslováci". První valná hromada Svazu se v roce 1924 rozhodla přenést sídlo do Bělehradu. To již byl předsedou krajan Josef Hrnčíř. V důsledku německé okupace Jugoslávie musel Svaz v roce 1941 svou činnost ukončit. Posledním předsedou byl MUDr. František Smetánka, který byl pro svou antifašistickou činnost vyslýchán jugoslávskou policií. Když mu hrozilo zatčení, rozhodl se Jugoslávii opustit. Za dobu své existence přijal Svaz sedm čestných členů – A. Jiráska, L. Mičátka, dr. E. Beneše, dr. M. Hodžu, dr. A. Prokůpka, J. Šedu a J. Hrnčíře.

Po roce 1945 vznikla nástupnická organizace „Svaz Čechů v Jugoslávii" se sídlem v Daruvaru, později přejmenovaná na „Svaz Čechů v Republice Chorvatsko".

30. června 1891 – před 135 lety – se v Praze konal **VII. Evropský sjezd zahraničních Čechů a Slováků**. Sjezd se sešel z iniciativy tří českých spolků v Německu při příležitosti Jubilejní výstavy v Praze a zúčastnilo se ho na 500 krajanů převážně z Evropy. Sjezd zasedal v místnostech Řemeslnicko-živnostenské besedy.

30. června 1986 – před 40 lety – zemřel v Kentville v Kanadě český podnikatel **Ladislav Koldinský**. Narodil se 2. června 1900 ve Vápenném Podole. Po studiu na obchodní akademii v Chrudimi se vydal do ciziny, odkud si přinesl cenné poznatky, především z Braunschweigu v Německu, kde studoval potravinářskou chemii. To využil ve svém podniku, jenž byl v Československu jediným, který vyráběl práškový a tekutý pektin z jablečných výlisků. Po únoru 1948 byl jeho podnik znárodněn a Koldinský zatčen. V květnu byl propuštěn a v listopadu 1948 odešel do exilu. Usadil se v Kanadě, kde ve městě Kentville v Novém Skotsku vybudoval pro firmu Graves Company oddělení Canada Foods vyrábějící jablečnou zahuštěnou šťávu – koncentrát. Postupně se stal generálním ředitelem podniku. V roce 1969 založil v Torontu import-export firmu Koldinský industries Ltd.

1. července 1881 – před 145 lety – byl v Sofii jmenován ministrem osvěty v Bulharsku český krajanský politik, diplomat a historik, zakladatel české balkanologie a byzantologie **Konstantin Jireček** (1854-1918). Za svého působení v Bulharsku napsal první Dějiny bulharského národa.

1. července 1911 – před 115 lety – byl v německém Shaffhausenu založen český krajanský **Spolek Hus**. Zanikl těsně před druhou světovou válkou, kdy nacisté všechny československé spolky zakázali.

1. července 1971 – před 55 lety – zemřel ve Vídni novinář **Karel Beran**. Narodil se 6. prosince 1924 v Praze. Již jako patnáctiletý se svou matkou uprchl před německými nacisty do ciziny. Usadili se v USA, kde Beran pracoval v československém archivu v New Yorku. O rok později byl přijat do informačního oddělení československé sekce bostonského rozhlasu. V sedmnácti se přihlásil do zahraniční armády ve Velké Británii. V roce 1945 se vrátil do vlasti a byl činný v československé straně sociálně demokratické. Po únoru 1948 byl odsouzen k tříletému vězení. Po dvou letech byl propuštěn. V roce 1966 byl redaktorem ČTK. Po roce 1968 emigroval do Vídně, kde se stal korespondentem magazínu Der Spiegel a spolupracoval s rakouskou a západoněmeckou televizí.

2. července 1891 – před 135 lety – se v Královské oboře v Praze konal při příležitosti Jubilejní výstavy **II. Všesokolský slet**. Nastoupilo v něm 2400 cvičenců, kteří předvedli sedmi tisícům diváků svá prostná a další sportovní aktivity. Na závěr pochodovalo Prahou více než pět tisíc cvičenců včetně přátelských delegací z ciziny.

2. července 1901 – před 125 lety – se v Praze konal **IV. Všesokolský slet**. Poprvé zde vystoupilo 876 žen s kužely. Prahou pak prošel průvod jedenácti tisíc sokolů, který skončil velkým shromážděním na Staroměstském náměstí.

2. července 1906 – před 120 lety – se v Římě v Itálii narodil novinář **Carlo Weirich**. Vystudoval střední školu v Římě a později se stal dopisovatelem ČTK. Po obsazení Československa nacisty se dal k odboji, zejména jako zpravodaj. Stal se členem Československého národního výboru v Miláně. Informoval vatikánské kruhy o situaci v Československu a pro tuto činnost byl v roce 1944 zatčen a odsouzen k osmnácti měsícům nucených prací. V květnu 1945 byl osvobozen americkou armádou. Po válce byl jmenován vedoucím dopisovatelem ČTK v Římě, kde byl též spoluzakladatelem Českého náboženského střediska Velehrad. Zemřel 1. listopadu 1981 v Římě.

3. července 1926 – před 100 lety – se v Praze konal **VIII. Všesokolský slet**, poprvé na stadionu na Strahově. Zde již cvičilo 140 tisíc cvičenců, na které se dívalo přes tři čtvrtě milionu diváků. Při této příležitosti byla v Tyršově domě na Malé Straně odhalena socha Miroslava Tyrše, otevřeno Sokolské muzeum a T. G. Masaryk věnoval sokolům prapor.

3. července 1996 – před 30 lety – zemřel v kanadském Torontu významný krajanský pracovník **Jiří „Georg" Corn**. Narodil se 30. ledna 1920 v Kostelci nad Černými lesy. Do exilu do Německa odešel v listopadu 1949 poté, co začalo zatýkání a vyšetřování v politickém procesu s dr. Miladou Horákovou. Jiří Corn byl spojkou Fráni Zemínkové a obával se zatčení. V roce 1952 odešel do Kanady, kde se hned zapojil do politické a krajanské činnosti. Pracoval v Sokole, v Radě svobodného Československa a téměř patnáct let byl předsedou Československého sdružení v Kanadě. Stál u zrodu Československé kampeličky v Kanadě a byl aktivní v Kanadském fondu pro československé uprchlíky. Byl také poradcem kanadské vlády pro otázky občanství a multikulturního zákona. V roce 1990 se stal prezidentem Kanadského fondu pro československé univerzity. Kanadská vláda ho vyznamenala Řádem Kanady. Po listopadu 1989 několikrát navštívil vlast a doprovodil do Prahy i oficiální kanadskou vládní delegaci vedenou ministrem Ottou Jelínkem. V roce 1995 ocenil Cornovu celoživotní práci prezident Václav Havel udělením Řádu T. G. Masaryka.

4. července 1981 – před 45 lety – zemřel v Kalifornii v USA herec, dramatik, režisér a překladatel **Jiří Voskovec** (vlastním jménem Wachsmann). Narodil se 19. června 1905 v Sázavě-Budech. Společně s Janem Werichem byl zakladatelem slavného Osvobozeného divadla. V roce 1939 odešel poprvé do exilu s Janem Werichem a Jaroslavem Ježkem. V USA hráli pro české krajany. Po válce se s Janem Werichem (Jaroslav Ježek v USA zemřel) vrátil do vlasti. V roce 1947 byl vyslán jako československý zástupce UNESCO do Paříže. Po únoru 1948 na tento úřad rezignoval a odjel opět do USA. Tento příjezd již nebyl tak jednoduchý. V době platnosti tzv. Protikomunistického McCarthyova zákona byl Voskovec internován na ostrově Ellis v newyorském zálivu a až téměř po roce se mu podařilo získat přímluvu, aby mu americké přistěhovalecké úřady vydaly povolení k pobytu. V USA opět hrál v divadle, ve filmu i v televizi. Nejznámější film, kde Voskovec hrál a který byl uveden i v české televizi, se jmenoval „Dvanáct rozhněvaných mužů".

5. července 1856 – před 170 lety – byla v americkém Texasu založena nejstarší českomoravská osada v USA, Hostýn.

9. července 1931 – před 95 lety – se narodil filozof a kulturní kritik **Mikuláš Lobkowicz**. Pocházel ze starého českého šlechtického rodu. Od roku 1948 žil v emigraci v zahraničí. Studoval v NSR a ve Švýcarsku a v letech 1960 až 1967 byl profesorem filozofie na katolické univerzitě Notre Dame v Indianě v USA. Od roku 1967 byl profesorem na univerzitě v Mnichově, kde byl v letech 1971 až 1982 rektorem. Po listopadu 1989 příležitostně přednášel i na Univerzitě Karlově v Praze a publikoval v českých časopisech. Byl držitelem řady čestných doktorátů, spoluzakladatelem řady vědeckých společností a vydavatelem několika časopisů. Zemřel 19. září 2019 ve Starnbergu.

11. července 1856 – před 170 lety – zemřel v Plzni český buditel a dramatik **Josef Kajetán Tyl**, autor textu české písně „Kde domov můj", která se ihned po svém uvedení v divadelní hře „Fidlovačka" 21. prosince 1834 stala písní všech Čechů doma i v zahraničí. V roce 1918 se stala oficiální hymnou Československé republiky, od roku 1993 České republiky.

12. července 1986 – před 40 lety – zemřel v Ennetbadenu ve Švýcarsku spisovatel, režisér a herec **Petr Lotar**. Narodil se 12. února 1910 v Praze, vystudoval Reinhardtovu dramatickou akademii v Berlíně a poté působil v Městských divadlech v Berlíně a Vratislavi. V roce 1933 vystupoval pohostinsky v Národním divadle v Praze a do roku 1939 byl členem Městských divadel pražských. Byl spolupracovníkem německých novin Prager Tagblatt. Po přepadení Československa nacisty uprchl do Švýcarska, kde přijal angažmá v Městském divadle v Basileji a jako režisér hostoval i v dalších divadlech. V roce 1943 byla v Londýně uvedena jeho hra „Pravda vítězí". Za války publikoval ve švýcarském tisku a spolupracoval s československým odbojem. Po válce žil střídavě ve Švýcarsku a v Praze. Přednášel v pražském rozhlase, ale po únoru 1948 zůstal natrvalo ve Švýcarsku. Od roku 1950 se věnoval pouze literární tvorbě. Napsal hru „Odkaz T. G. Masaryka" a v roce 1968 se opět objevil ve vlasti, když jeho hru „Smrt prezidenta" uvedlo brněnské Divadlo bratří Mrštíků. V roce 1954 dostal cenu Gerharda Hauptmanna, v roce 1981 vyšel jeho román „Domov můj". Napsal přes třicet rozhlasových a televizních her. Posmrtně mu byla udělena Eichendorfova cena.

14. července 1911 – před 115 lety – se v Hromnicích u Plzně narodil generálmajor letectva v.v. **Antonín Liška**. Za druhé světové války byl příslušníkem československého letectva ve Francii a Anglii. Zemřel na sklonku 90. let ve vlasti.

15. července 1956 – před 70 lety – zemřel v Praze lékař a cestovatel **Josef Aul**. Narodil se 4. března 1894 v Jedomělicích u Kladna. V roce 1914 byl povolán na haličskou frontu, ale byl zraněn a zajat Rusy. V roce 1918 unikl do Buchary v tehdejším emirátu Turkestán, kde sloužil jako lékař v emírových službách. V roce 1920 odtud prchal před bolševiky a fanatickými muslimy přes divoký Afghánistán. Jako jeden z prvních Čechů navštívil Katta Karši, Kelif, starověkou Bakru, jedno z mála afghánských měst Mazáre Šaríf, průsmyk Katta Kutal Bamian proslavený obrovskými sochami, překročil hřbet Kúhe Babá ve výši 3990 metrů nad mořem v oblasti průsmyku Pandž Filon a sestoupil do údolí řeky Kábul. Po šesti a půl letech putování se vrátil do Prahy. V Praze pak dokončil studia a pracoval jako lékař. O svých cestách napsal dvoudílný cestopis s názvem „V zemi Tamerlénově a Zarathuštrově".

17. července 1931 – před 95 lety – se v Mukačevu v Podkarpatské Rusi (tehdejší součást Československa) narodil malíř a ilustrátor **Jan Kristofori**. V roce 1946 se přestěhoval do Československa. Po sedmiletém věznění a vojenské službě se v 60. letech prosadil na výtvarné scéně jak doma, tak i v zahraničí. V roce 1968 emigroval do západního Německa a poté do Norska, kde byl v letech 1969 až 1984 uměleckým ředitelem Norges Varamesse Oslo. Žil také ve Švýcarsku, USA, Izraeli, Egyptě aj. Získal řadu cen a jeho dílo je zastoupeno v nejznámějších galeriích. Po roce 1989 často pobýval v Česku. Zemřel 24. března 2004 v Praze.

24. července 1831 – před 195 lety – se v Novém Dvoře u Bechyně narodil českoamerický průmyslník a vinař **František Korbel**. Do Ameriky se vydal se svými bratry a brzy vynikal jako pěstitel a výrobce vína. Jeho firma, která s vínem podnikala, byla známá po celém západě Spojených států. Když skončila první světová válka a byla vyhlášena Československá republika, bylo Františku Korbelovi 87 let. Firmu v USA zanechal svým dětem a vrátil se do vlasti, kde v Praze 1. ledna 1920 zemřel.

26. července 1996 – před 30 lety – zemřel ve Washingtonu v USA brigádní generál **František Moravec**, voják, který prožil tři emigrace. Narodil se 23. července 1895 v Čáslavi. Za první světové války působil v československých legiích v Srbsku, Francii a Itálii. Po příchodu z války se rozhodl zůstat v armádě. Absolvoval Vysokou válečnou školu a vypracoval se na jedno z předních míst zpravodajského oddělení hlavního štábu ČSA. V předvečer německé okupace v březnu 1939 odletěl s jedenácti svými spolupracovníky do Anglie, kde stanul v čele československé zpravodajské služby. Když se po druhé světové válce vrátil do vlasti, byl nařčen, že v roce 1939 neučinil dostatečná opatření k likvidaci zpravodajského materiálu a byl odsunut do ústraní na podřadné místo. Příslušné šetření neprokázalo pochybení a stíhání bylo na zákrok prezidenta E. Beneše zastaveno. Po únoru 1948 se cítil bezprostředně ohrožen politickým pronásledováním a 29. března odešel do třetí emigrace. S americkou podporou zahájil v Německu v roce 1949 intenzívní zpravodajskou činnost proti komunistickému režimu. V polovině 50. let se přesunul do USA, kde působil jako poradce na ministerstvu obrany.

30. července 1911 – před 115 lety – byl v Douglasově parku v Chicagu v USA odhalen **pomník Karla Havlíčka Borovského**. Sochu nechali postavit krajané. Karel Havlíček Borovský jim byl blízký svým pojetím vlastenectví, které projevoval v revolučním roce 1848, a které po neúspěchu revoluce donutilo odejít do světa početnou skupinu krajanů. Byli to např. Vojta Náprstek, Josef Václav Frič, František Korbel, František Kořízek, Václav Pohl, Vladimír Klácel, Karel Jonáš a další. Havlíček byl také blízký krajanům svým osudem „vyhnance do Brixenu". Tomáš Garrigue Masaryk ve své knize „Česká otázka" napsal: „Byl-li Palacký Otcem národa, Havlíček byl jeho miláčkem". Snad i proto si krajané v Chicagu postavili Havlíčkovu sochu.

31. července 1796 – před 230 lety – se v Kolíně v Čechách narodil slavný mim **Jan Kašpar Debureau**, po matce Čech a po otci, vysloužilém vojákovi, Francouz. Zemřel 17. června 1846 v Paříži. Jeho životní příběh popsal ve svém slavném románě „Největší z pierotů" český spisovatel František Kožík.

31. července 1996 – před 30 lety – zemřel v USA profesor **Jiří Nehněvajsa**. Narodil se 9. srpna 1925 v Dyjákovicích na Moravě. Jako mladý brněnský redaktor Svobodných novin odešel po únoru 1948 do emigrace do Švýcarska, kde na univerzitách v Lausanne a Curychu dostudoval. Doktorát ze sociologie získal v roce 1950. V roce 1951 odešel do USA a začal pracovat jako asistent na Kolumbijské univerzitě v Pittsburgu. Jako hostující profesor působil v Čínské akademii sociálních věd na univerzitě v Hongkongu a na univerzitách v Německu v Heidelbergu a Manheimu. Působil i jako poradce a konzultant federálních orgánů USA, např. v otázkách institucionalizace společenských a hospodářských proměn v rozvojových zemích Jižní Ameriky, Afriky a Asie.

Řeč

Československý ústav zahraniční
děkuje svým členům, příznivcům a zvláště zde jmenovaným
za finanční dary, ze kterých může uskutečňovat vzdělávací projekty
pro děti našich krajanů.

Ministerstvo zahraničních věcí
České republiky

GENERÁLNÍ PARTNER

NADACE SYNOT

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ
KŘÍŽ A PARTNEŘI

Valbek-EU, s.r.o. Liberec

BLUE MOON GROUP

AUREDNIK CS

Imperial Tobacco CR, s.r.o.

JUDr. Jiří HARTMANN

Miroslav LANGR

František STRÁNSKÝ

Ing. Vladimír BEZDĚK

R. JELÍNEK

DAVID PTACEK CORPORATION

Aplis online

VŠTE

TITAN MULTIPLAST

ICZ

AGROFERT

AGROFERT, a.s.

NADACE AGROFERT

MADFINGER GAMES.COM

MADFINGERGAMES, a.s.

INNOVATION ADVISORS

Hledáme nová technologická řešení

JUDr. Ing. Světlana SEMRÁDOVÁ ZVOLÁNKOVÁ

ZVOLÁNKOVÁ ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

JUDr. Ivana SYRŮČKOVÁ

PhDr. Helena BRIARDOVÁ

Hana HLAVÁČKOVÁ

Olomoucký kraj

NATURA MEDICIN

envi pur

Vydává Československý ústav zahraniční
Karmelitská 25, 118 31 Praha 1
tel.: 257 533 732
e-mail: krajane@csuzkrajane.cz
www.csuz.cz